

**KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ
KOMİSYONU**

**YURTDIŞINDA YAŞAYAN
TÜRK VATANDAŞI OLAN VE
VATANDAŞLIKTAN İZİNLE ÇIKMIŞ
KADINLARIN VE AİLELERİN
SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
KONULU ALT KOMİSYON**

01.03.2016 Tarihli Alt Komisyon Toplantı Tutanağı

1 Mart 2016 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 10.17
BAŞKAN: Tülay KAYNARCA (İstanbul)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hayırlı sabahlar.

Yurt dışında yaşayan Türk kadınlarımızın ailelerinin yurt dışındaki sorunları ve çözüm önerilerine oluşturduğumuz Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu bünyesinde Alt Komisyon Başkanlığı olarak çalışmalarımızın 3'üncü toplantısını gerçekleştiriyoruz. Usul itibarıyla, bütçe görüşmeleri de olduğu için çalışmalarımızı sabah bütçe başlayana kadar gerçekleştireceğiz ve ara verdiğinde de inşallah soru-cevap kısmını gerçekleştireceğiz.

Bugünkü sunumu önemsiyoruz çünkü Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Değerli Başkan Yardımcımız Mehmet Köse bizimle birlikte ve Mehmet Bey'den önce sunumunu daha sonra da soru-cevap şeklinde, inşallah, hem bu konuda sizin tespitlerinizi, bu konudaki önerilerinizi ama aynı zamanda çözüm önerisi olarak sunduğunuz başlıkları alacağız. Sanıyorum yarım saatlik bir sunumunuz olacak, ardından soru-cevaba geçeceğiz.

Sizi dinliyoruz Mehmet Bey.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli vekiller; sunumumuzu iki ana kategoride yapılandırmaya çalıştık. Birincisi, Türk kadını yani kadınlarımız üzerinden meseleye yaklaşmak, tabii işin merkezine de aileyi, aile bütünlüğünü ve aile yapısını aldık. Öncelikli olarak Avrupa'daki Türk kadınları... "Avrupa" derken aslında kastımız şu: Bizim yurt dışındaki vatandaşlarımızın yüzde 95'i 21 Batı ülkesinde yaşıyor. Bunun geri kalan yüzde 5'i Orta Asya, Orta Doğu, Doğu Avrupa ve Rusya'da yaşamakta. Dolayısıyla, temel itibarıyla Kıta Avrupası, Kuzey Amerika, Avusturalya ve Yeni Zelanda, kastımız bu daha çok Batı ve Avrupa dediğimizde. 2006 verilerine göre yaklaşık olarak 1,8 milyon, buna da bugünkü hesaplarla baktığımızda, herhâlde 2,3-2,4 milyon civarında bir Türk kadın nüfusundan bahsedebiliriz. Aile olarak baktığımızda yapıya biraz da, 1-1,2 milyon hane tahmin ettiğimiz bir rakam.

Kısa bir özet verirsek, Avrupa'daki Türk kadınları, birincisi kendileri ilk dönem işçi ya da işçi eşi olarak göç edilmiştir. Daha sonraki dönemlerde aile birleşimi yoluyla göç eden kadınlarımız var. Sonraki nesiller ise daha çok, orada doğmuş ikinci, üçüncü, dördüncü nesil kadınlarımızdan oluşmakta. Sosyalleşmeleri ilk nesilde daha çok tabii ki Türkiye, ikinci, daha doğrusu üçüncü nesilde ise sosyalleşmeleri ağırlıklı olarak yaşadıkları ülkelerde sağlanmıştır, elde edilmiştir.

Bizim aile yapısına baktığımız zaman nesiller itibarıyla, şu anda aileleri üç nesilde kategorize edebiliriz. Birinci nesil dediğimiz 1960'larda giden büyüklerimiz. Bunlar şu anda nüfusun yüzde 10-15'ini oluşturuyor aile olarak, aile yapısı olarak. İkinci nesilde ise 70'lerin ortasından sonra, 90'ların ortasına kadar olan dönemi alabiliriz. Burada da yüzde 50-55'ini oluşturmakta tahmini olarak. Sonraki kısım da daha çok üçüncü nesli, orada tamamiyle büyümüş, yetmiş kesimi oluşturuyor, bunlar da yüzde 30-35 arası. Bu, bir anlamda aile profilini ortaya koymak için bize yol gösterici önemli sınıflandırmadır.

Bu üç kuşak birbirinden farklı özelliklere sahip. Birinci kuşak, demin de ifade ettiğimiz gibi, zaten bekâr olarak giden, daha sonra eşlerini yanına alan, aile birleşimiyle, daha çok eğitimleri Türkiye'de, daha doğrusu eğitimleri de biraz daha sınırlı. Özellikle Kıta Avrupası'na iş gücü anlaşmalarıyla gidenler için bu geçerli. Diğer Anglosakson ülkelere biraz daha göçmen anlaşmalarıyla gittikleri için aile bütün olarak gitti. İşte, bu, Kanada, Avusturalya gibi ülkelerde bu şekilde gerçekleşti.

Evliliklerin hepsini, hemen hemen tamamını Türkiye’de yapmışlardır. Kültürel ve dinî kodlarına sıkı sıkıya bağlılar. Ülkenin dilini bilme oranları düşük çünkü buradan geçici süre çalışma için gitmişlerdir. Çoğunluğu ilkokul mezunudur ve kendi aralarındaki hemşehri dayanışması da güçlüdür. Birinci dönemdeki temel özellikler bunlar.

İkinci nesil dediğimiz ikinci kuşak, göç edilen ülkelerde doğma oranı çok daha düşük ama çoğunluğu bir şekilde Türkiye’de doğmuş ya da oraya gitmiştir. Bu dönemde yine yakın çevre ilişkileri devam ediyor. Ama en önemli faktörlerden bir tanesi, bu dönemin ayırıcı özellikleri, eşlerini, evliliklerini daha çok Türkiye’den yapmışlardır. Yani bu ülkeden ülkeye farklılaşıyor, yüzde 50-60 oranından yüzde 90’lara kadar da değişebilmekte. Çift dilcilik bu dönemde başlıyor, hem Türkçeyi hem de yaşanılan ülkenin dilini biliyorlar ancak hani ikisi de çok böyle dört dörtlük değil. Aile içi rollerde de farklılaşmaların görüldüğü dönemdir.

Üçüncü nesil ise daha çok, artık orada doğmuş büyümüş, bütün sosyalizasyonunu, eğitimini orada almış, orada gerçekleştirmiş ailelerden, gençlerden oluşmakta. Türkiye’den evlilik oranları çok düşmüş, hemen hemen oradan şekilleniyor. Hâkim kültürden etkilenme oranı yüksek, yaşadıkları ülkeden, o çevreden etkilenme oranı yüksek bu dönemde. Karma evlilikler görülmeye başlıyor. Karma evliliklerden kastımız daha çok, işte, bir Almanla, Avusturyalıyla, Hollandalıyla, bunlarla ya da, işte, farklı göçmen gruplarla, işte, daha çok gördüğümüz, rastladığımız, mesela, Avustralya’da... İşte, Yunan, Türk, Lübnan, İtalyan diye baktığımızda, Türk-Yunan evliliklerine daha çok karma evliliklerde rastlarsınız, Akdeniz şeylerinden baktığımızda. Avustralya’da, işte, Avustralyalıyla ya da Almanya’da ne bileyim Almanla, bunun gibi, karma evliliklerden kastımız bu. Aile yapısında kültürel değişimin de etkileri artık görülmeye başlıyor bu dönemde.

Göçmen ailelerin genel özellikleri... Tabii, bu, bütün dünyada baktığınız zaman göçmenlerin genel profilidir. Bugün Türkiye’ye gelen göçmenler için de bunu kısmen yorumlayabiliriz. Akrabalık bağlarını korumaktalar, kendi aralarında dayanışma, motivasyon güçlüdür çünkü bir tutunma mücadelesi vermekteler. Kültürler arası birçok soru işaretinin de tartışma odağındadırlar. Göçmenleri genelde bir özne olarak tartışmanın merkezine oturturlar. Göçmen ailelerdeki yetişen gençlerin aidiyet, din ve kimlik konusuyla meşgul olup bu anlamda ikilemi yaşadıkları görülmekte.

Aile yapısında nesillere göre değişimler: Bunları genel hatlarıyla özetlersek, bir kere aileler küçülmekte. Bu Türkiye’de de benzer şekilde belki kıyaslama yapılabilir. Doğum oranları ciddi anlamda düşmüştür. Burada bir Almanya oranı var. 91’deki 43 bin doğum sayısı 2013’te 12 binlere düşmüş. Bunu birçok ülkede de benzer şekilde görebiliriz.

BAŞKAN – Nüfusla da doğru orantılı mı? Yani mesela 91’deki...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yok, nüfusta hep artış var genelde.

BAŞKAN – Nüfus arttığı hâlde doğum oranı azalıyor diyebiliyoruz.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Evet.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Bu daha çok Avrupa hükümetlerinin doğum politikasıyla da alakalı bir şey diye düşünüyorum.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Aslında biraz da tersi de var, teşvik de var.

BAŞKAN – Tam tersi, teşvik edici bir...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Teşvik edici...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Teşvik edici ama buna rağmen Şey var...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani bir dönem teşvik edici ama Şu anda hükümetler bu işin üzerine çok eğilmiyor, özellikle sosyal yardımlar anlamında.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama Almanya örneği... Çünkü Almanya’da yaşlanan bir nüfus var. Almanya’da nüfus anlamında bir kısıtlama olduğunu düşünmüyorum ben, haksız mıyım?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Göçmen nüfusa yönelik bir kısıtlama politikalar anlamında değil de göçmen nüfustaki azalma ama buna ileride de belki değineceğiz. Özellikle aile birleŐimlerinin sınırlandırılması gibi hususlar var.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Ama çok sert bir düşünŐ var. Yani inanılmaz bir Şey.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bu biraz da nesillerin deđiŐimiyle de bağlantılı. İkinci nesilde, demin ifade ettiğimiz gibi, ağrlıklı olarak hep eşler Türkiye’den, erkek veya kadın Türkiye’den geliyor. Bu bir anlamda göçmen nüfusun Türkiye’den yeni kültürle beslenmesi, o göçmen nüfusun Türkiye’den gelen yeni bireylerle büyümesini de sağlıyor. Üçüncü nesille, artık orada yetişenlerden aile oluşmaya baŐladıđında bu ciddi bir düşünŐ de yaşıyor. Artık orada, çevresinde gördüğünü yansıtıyor oradaki gençlerde. Her ne kadar teŐvikler çok fazla da olsa, ciddi anlamda... Hani bazı ölkelerde biraz yüksek teşvik oranları. Tek çocuk oranı... Yalnız anne-baba, işte, bekâr, çocuklu anne-baba oranında artış başlıyor. Bu boŐanmaları da aslında ortaya koyuyor. Çok çocuklu ailelerde ciddi düşünŐ var. Ailedeki, birinci, ikinci nesildeki otoriter ebeveyn artık ortadan yavaş yavaş kalkıyor, bu biraz da ölkelerin uygulamasıyla alakalı. Anne-baba-çocuk iliŐkisi bir anlamda o ölkedeki toplumsal risklerden dolayı daha duygusal bir ortama dönüŐüyor.

Çocukların eğitimine ilgi artıyor. Çocukların istihdam, toplumda yer edinmesi, bir statü sahip olması için eğitim çok daha fazla önemseniyor.

Kimlik çatışması bunalımı maalesef yükseliyor, artış var.

Asimilasyon riskinde artış fazlasıyla üçüncü nesilde görünmekte.

Toplumsal kademelerde kabul görme, ilerleme sorunu ortaya çıkmakta. Özellikle bu, ayrımcılık olarak orada yetişen, eğitimini orada almış, kariyerini o ölkede gerçekleŐtiren, gerçekleŐtirmek isteyen gençlerimizde çok daha fazla görölmekte çünkü ilk dönem, daha çok işçi o ölkede hâkim toplumunun çalıŐmak istemediği alanlarda çalışıyor. Dolayısıyla, bu noktadaki ayrımcılıkla çok fazla karŐılaŐmıyor. Ancak, orada yetişen, iyi okullarda eğitim alan, birkaç dil bilen gençlerimiz aynı toplumda, aynı iş yerlerinde çalışmaya baŐladıđında o ayrımcılıkla doğrudan muhatap oluyor. Bugün en fazla karŐılaŐtıđımız sorun bu.

BoŐanmalardaki artış fazlasıyla bu dönemde ortaya çıkıyor.

Çocukların bağımsız yaşama arayıŐı... Birçok ölkede, biliyorsunuz, 16, 18 yaşına geldiği zaman ailesinden ayrılma gündeme geliyor. Bu, biraz da çevrede, kendi, rahat ve istediği Şekilde, okuldaki arkadaşlarının ortamında gördüğüne benzer bir yaŐam için aileden uzaklaŐma tehditleri, riskleri bu dönemde başlıyor maalesef.

Farklı aile yapıları... Göçmen ailelerde üç aile türünden bahsedebiliriz. DıŐa kapalı aileler daha çok ilk dönemde, ilk nesilde gördüğümüz aileler. İkincisi, asimile olmuş, artık kendi değerlerinden, kültüründen tamamen, hemen hemen uzaklaŐmıŐ, yaşadığı ölkenin toplum kültürüne benzemiŐ yapılardan bahsedebiliriz.

Üçüncüsü ise dengeli, aslında bizim de politik olarak, devlet politikası olarak tasvip ettiğimiz ve uygulamaya çalıştığımız unsur, kendi kültürünü, kendi kimliğini, kendi değerlerini muhafaza ederek bulunduğu ülke içerisinde, o toplumla etkileşim, iletişim içerisinde yaşamayı başarmış aile yapıları. Bizim de politikamız bu yönde.

Burada, bu bölümde, 5-6 slaytlık kısımda, Almanya'daki, Essen'deki bir üniversitede Türkiye Araştırmalar Merkezinin yapmış olduğu bir çalışma üzerinden Türk kadınının toplumda ve ailedeki konumunun yapıldığı bir araştırma var. Bu araştırmadan belli özet başlıklar sunmak istiyorum bu bölümde daha sonraki kısımdan önce.

Avrupa'da yaşayan 18-29 yaş arasındaki kadınların evlenme oranının yüzde 50 olduğu görülmekte o dönemde. Ki, biraz daha ikinci nesil ile üçüncü nesil arasında geçiş dönemi diyebildiğimiz dönem. Daha yüksek yaşlarda yalnız olan kadınların sayısında da artma var. Burada, boşanmaların da sonraki nesillerde etkisi var.

Geleneksel ev hanımı ve anne rolünün Türk kadınlarının yüzde 50'si tarafından benimsendiği görülmekte.

Buyurun.

YASAMA UZMANI NEZİHE FAZİLET – “Avrupa'da yaşayan 18-29 yaş arasındaki kadınların evlenme oranı” dediğimiz Avrupalı kadınlar mı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yok, bizim Türkler, Türk kadınları, Türkler üzerinden.

Meslek eğitimi almak isteyen kadınların aileler tarafından desteklendiği, teşvik edildiği, bu genel bir algı oluşturan olumsuz algının ötesinde, ailelerin kız çocuklarının da eğitimini teşvik ettiğini bu dönemde bu araştırmada da görüyoruz.

Lise diploması, Almanya için bunu söylüyorum, “Abitur” alma oranının yüksek olduğu -Alman eğitim sisteminin benzeri uygulanan birçok ülkede “Abitur” kullanılır- gittikçe de bu oranın arttığı görülmekte. Türk kadınlarının eğitim seviyesinin erkeklerin eğitim seviyesinden de daha yüksek olduğu görülmekte.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Almanlara göre daha düşük.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Ama diğer göçmen toplumu Türk erkekleriyle kıyaslandığında da daha yüksek kadınlar. Erkekler daha hızlı çalışma hayatına giriyor, kadınlar eğitimde daha fazla. Türk göçmen toplumu olarak söylüyoruz. Erkekler daha çok hızlı para kazanma ve zengin olma peşine düşüyorlar biraz.

İlgili ülkenin diline hâkim olma derecesinin Türk kadınlarında Türk erkeklere göre daha iyi olduğunu görüyoruz. Eğitim burada tabii ki temel özellik, kriter olarak karşımıza çıkıyor. 30 yaş altındaki Türk kadınlarının dörtte 3'ü çok iyi derecede dile hâkim, bulunduğu ülkenin diline hâkim.

BAŞKAN – Siz bu tespiti neye bağlıyorsunuz Mehmet Bey, tecrübeniz var? Niye kadınların oranı erkeklere göre dilde daha yüksek? Bu araştırma verisi değil mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Araştırma bu.

BAŞKAN – Erkeklerin de en az bu kadar oranının olması lazım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Dilden kastımız biraz, aslında baktığımızda, herkes dili bir şekilde konuşuyor ama o dili konuşma derecesi. İşte, 200 kelimeyle sokakta dili öğrenen, ilkokul sonrası meslek eğitimine yönelik de okul eğitimine devam etmeyenlerin dili kullanma kabiliyeti, yazma kabiliyeti çok düşük. Ama,

işte, lise ve üniversiteye, yüksek eğitime devam edenlerde çok daha iyi dili kullanma kabiliyeti. Bunu, çok basit anlamda, işte, bir formu doldururken heceleme, yanlış şeyi yazmaktan başlayarak nitelikli ifade etmeye kadar birçok kriteri burada kullanabiliriz. Erkeklerde, demin de ifade ettiğimiz gibi, daha hızlı iş hayatına atılma, özellikle de daha çok Türk iş yerlerinde çalışıldığı için dilin gelişimi zayıf, o anlamda kadınlar daha fazladır.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Genel olarak baktığımızda aslında kadınlar açısından eğitime katılım olarak bütün Avrupa ülkelerinde daha yüksek gözüküyor. Genel eğilim o yönde.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Doğrudur.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – İyi bir şey.

BAŞKAN – Ben şaşırdım bu veriye ama sevindim elbette.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Evet, genelde algı tersinedir.

BAŞKAN – Evet.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama şöyle bir durum var: 30 yaş altı, yani üçüncü neslin tamamen özellikleri daha da farklı. Çünkü mesela mesleki eğitimde de daha ağırlıklı olarak. üçüncü nesil özellikleri tamamen o geleneksel, bizim kalıplaşmış ön yargılarımızın daha farkında bir yapı var.

BAŞKAN – Sanıyorum şununla da alakalı: Orada doğuyor, hemen oranın kreşi, okulu, eğitimine başlıyor ve zorunluluk var ve o zorunluluğu Türkiye’deki gibi, hani, bazen o kurallar delinebiliyor ama orada es geçilemeyen katı bir kural olmuş olmalı. Bunu buna bağladım ben sanki.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bunun riskleri de var devamında.

BAŞKAN – Riskleriyle birlikte, tabii. Entegre olmak değil de...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Özellikle ana dil, kültür aktarımı yeni nesillere, bunlara biraz da ileride değineceğiz.

BAŞKAN – Birazdan bakacağız, peki.

Teşekkürler.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yine aynı şekilde, üniversite eğitiminin önemsendiğini... 2006 yılında Türkiye kökenli 36 bin üniversite öğrencisinin yüzde 41’ini kadınlar oluşturuyor. Meslek sahibi olma Türk kadınlarında yine yüksek. Şirket sahibi olma oranı yüzde 25’lerde Türk toplumunda.

Bu Türkiye Araştırmalar Merkezi bir üniversite bünyesinde, Almanya’da, o üniversite bünyesinin başında şu anda Prof. Dr. Halil Uslucan var. Bir üniversite bünyesinde bu. Daha çok Hristiyan demokratların da desteklediği siyasi olarak...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu son, yeni kurulan Türk-Alman Üniversitesi mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yok, Almanya’da eski bir üniversite. Türk-Alman üniversitesiyle alakalı değil, Essen’de.

BAŞKAN – Bir önceye gelebilir miyiz?

Sanki arkadaşlar usul olarak böyle soru-cevapla mı gitsek daha iyi? Çünkü tek sunum var.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Daha iyi oluyor, evet.

BAŞKAN – Tek sunum var. Mehmet Bey, sizin için de mahzuru yoksa.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Hiç sorun yok.

BAŞKAN – Çünkü, hani, birileri bekliyor oluyor. Diğerlerinde böyle bir usul kullanmıyoruz ama bence böyle yapalım.

Şimdi, 18 yaş üstü Türk kadınları üçte 1 meslek... Yani bu da Türkiye'ye oranla çok yüksek. Yani buradaki veri...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – 2006 yılındaki bu araştırmaya dayanıyor.

BAŞKAN – Ve üniversite araŐtırması.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Essen'deki Türk Araştırmalar Merkezinin araŐtırması.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – 2006 yılı verileri Mehmet Bey, biraz güncellemeye ihtiyaç duyuluyor.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Ama yani en son bu.

BAŞKAN – Ama 2006'da bu disiplin varsa 2016'da sanki çok daha iyiye gider gibi geliyor, hani, eğitim...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – İŞte, onu araştırmak lazım, biraz bu noktada araştırmalar zayıf, eksik.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Veriler çok eski bu noktada.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Niye ihtiyaç duyulmadı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – "İhtiyaç duyulmadı"dan ziyade, aslında ihtiyaç var ama bu noktada Türkiye'de de diasporaya yönelik çalışmalar son yıllarda, biliyorsunuz, sekiz-on yılda biraz mesafe katetti, kurumsal yapılar oluşmaya başladı.

BAŞKAN – Ondan önce yoktu. O hâlde biz Şu cümleyi de kullanabiliriz: Bu soruları da içeren Şu tespitler, verilerde kuŐku duyuyoruz eski olduğu için ama bu tespit başlıklarını içeren belki biraz daha zenginleştirilmiş bir araştırmaya ihtiyacın varlığını da mutlaka... Onu not alalım, bu çok önemli.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Araştırmalar, Şu andaki Batı ülkeleri tarafından yapılan araştırmalar kendi ihtiyaçlarını önceleyerek şekillendirilmekte. Sonuçta, bir araştırmada, ankette, soruyu nasıl sorarsanız cevabı da o şekilde alırsınız.

BAŞKAN – Yönlendirici belki.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yönlendirici. Biz Batı ülkelerinin yapmış olduğu araŐtırmalarda daha fazla bu ön yargıyı görüyoruz. Niye? Kendi sosyal yapısına, kendi toplum değerlerine göre yargılayarak soruyu soruyor, anketi bu şekilde dizayn ediyor. O zaman negatif algıyı çok daha fazla görebiliyoruz ama bizim yapacağımız araştırma biraz daha kendi önceliklerimiz, kendi kültür değerlerimiz üzerinden şekillendiği için bize daha sağlıklı fotoğraf veriyor, vermesi gerekiyor. Bunu biz üç-dört sene önce yaşamıŐık Belçika'da. Belçika aile birleşimi vizesi uygulamasıyla ilgili çalışmayı, yasayı yapmadan önce birkaç araştırma yaptı. Bu araştırmada, sonuç itibarıyla, işte, Belçika'daki göçmenler Türkler ve Faslıdır, Faslıdır yoğunluklu göçmen nüfus. Türklerde evlenme, zorla evlendirmenin çok olduğunu küçük yaŐta, bu tip bir sonucu çıkararak araştırma. Bu araŐtırmanın sonucunda, işte, Mecliste hemen

aile birleşimiyle ilgili vize uygulaması, yasa geliyor ve 21 yaşına çıkarıldı. Bunlar biraz da ülkenin politikalarını destekleyici. Rahat bir şekilde söyleyebiliriz. İşte, Danimarka aile birleşimi vizesini 24 yaşına çıkardı, Almanya'da 21 olması lazım ve bunlar...

BAŞKAN – Mesela bu bahsettiğiniz ülkelerde aile kurabilme yaşı 18-20, öyle değil mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Ama göçmense...

BAŞKAN – Aileyi birleştirmenin ölçüsünü 24 yaptığında otomatikman bir tartışma ve eleştiri konusu olmaması mı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Fazlasıyla oldu ama burada bir ayırım, ayırıştırma da var. Bu kıstasa, bu uygulamaya AB üyesi ülkeler dâhil değil, işte, Batı ülkeleri dâhil değil. Bundan kastımız, işte, bir Amerikalı, bir AB üyesi ülke olmayan, işte, İsviçre, Avustralya, Japonya, Kore gibi belli ülkeler buna dâhil değil, dâhil olan güneyli göçmenler.

BAŞKAN – Bir ayrımcılık daha...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Evet, genelde böyle 55-60 ülke bu tip vize uygulamalarında hep istisnadır, şey olarak baktığımızda.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Mehmet Bey, şunu sormak istiyorum ben: Bu araştırma on yıl öncesine ait bir veri.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Biz değil, onlar yapmış.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Ama diğer bakanlıkların da yaptığı buna benzer veya farklı çalışmalar var. Bunlardan siz faydalananı musunuz ya da koordinasyonunuz var mı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Türkiye'de şu ana kadar yurt dışında bu anlamda birkaç üniversitede, yani akademisyenlerin, sınırlı sayıda, tez üzerine çalışmaları var. Aile Bakanlığının geçmişte, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün araştırmaları var. Ancak onlar -demin ifade ettim biraz- o ülke makamlarıyla birlikte yapılmış çalışmalar. İçerik olarak ülkelerin biraz daha hâkim olduğu, Belçika'da yapılan, Hollanda'da da galiba... Hollanda'yı sonradan biraz daha değiştirdik hatırladığım kadarıyla; çok sınırlı, çok fazla yok. Bizim üniversitelerimizin de bu süreçte aktif olarak rol alması... Ki Hükümet Programı'nda bir madde var Türkiye'de diasporanın sorunları ve meseleleriyle ilgili olarak TÜBİTAK dâhil üniversitelerin çalışma yapması, diaspora araştırmalar merkezlerinin kurulması şeklinde Hükümet Programı'nda bir madde var. İnşallah uygulamaya hızlı bir şekilde geçer.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Öneri olarak sizin sunduğunuz bu mudur? Çünkü bu çalışmanın sonunda muhtemelen Meclise farklı öneriler de sunma imkânımız olacak. Yani daha sağlıklı bir bilgi akışını sağlayabilmek anlamında...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – İhtiyaç var, kesinlikle, fazlasıyla ihtiyaç var.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Yani sizin önerinin üniversitedeki birimlerin artırılması mı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Araştırma, bu konudaki uzman, bu konuda akademisyen, bu konuda çalışmaların artırılması, TÜBİTAK'ın bu konuda mutlaka ayrı bir başlık açarak bu tip araştırmaları desteklemesi, ki TÜBİTAK yurt dışında saha araştırmalarına doğrudan destek veremiyor, bunun önünün açılması, ayrıyeten,

TÜBİTAK özellikle “think tank” araştırma kuruluşu, yani sivil toplum olarak yurt içinde ve yurt dışındaki “think tank”lerin, araştırma merkezlerinin bu noktadaki çalışmalarına destek vermesi çok önemli ki şu anda teknik olarak yapamıyor. Bununla ilgili düzenleme yapılarak bu sürecin önünün açılması gerekiyor. Şimdi yurt dışındaki bir araştırma merkezi, think tank, Türkiye’deki bir araştırma merkezi daha esnek hareket edebilir bir üniversiteden. Dolayısıyla, bunlar önünü açacaktır bu çalışmaların.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Bir de bu 18 yaş üstü kadınların bir meslek sahibi olması, kadınların istihdamıyla alakalı bu 2006’dan sonra belki İslamofobi, işte, yaşanan, bu başörtülü kadınların kısıtlamaları başladı. Siz tespit ediyorsunuz zaten onları.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Onların aslında bir kısmına da değiniyoruz ileride.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Evet, orada bir sorun var, yani ciddi bir sorun var. Var olan eşitliği eşitsizliğe çevirdi aslında. Ben duyuyorum onları, mesela eczanelerde falan...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Almanya’da yaşanan bir olay.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – ...staj göremiyorlar, resmî kurumların birçoğunda çalışma fırsatı bulamıyorlar. Böyle bir sıkıntı var.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Özellikle dinî kimliği hem belli olan, isminden, giyim ve kuşamından dolayı belli olanlar son yıllarda ciddi anlamda bir ayrımcılıkla karşı karşıya maalesef.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu yasal bir ayrımcılık değil, uygulama yönünde mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Uygulama...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Uygulamalar var.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tamam. Çünkü yasal bir sınırlama...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Ama yasal olarak da bazı ülkelerde var.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Var mı?

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Var.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Mesela, işte, Almanya’da birkaç mahkeme kararı kazanıldı, başörtülü öğretmenlik yapma, işte, Fransa’da bu sorun var. Yasal olarak bazı ülkeler de mesela bunu maalesef...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Bunlar hiç sorun değil.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yeni, son yıllarda başladı.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Evet, uzunca bir süre insanlar başörtülü... En son dönemlerde ortaya çıktı.

BAŞKAN – Evet, devam edin.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Kadınların yaşadığı sorunlar itibarıyla burada algı biraz daha -demin ifade ettiğimiz konular- işte, genelde Müslüman ve Türk kadın profiline ilişkin var olan zorla başı örtülen, şiddet mağduru, zorla evlendirilmiş, bastırılmış Türk kadınına yönelik ön yargılar pozitif örneklerin öne çıkmasını

engellemekte çünkü ön yargı üzerinden her şey şekillenmekte, başarı hikâyelerini gölgelemekte ve Türk kadınlarının önüne bir engel olarak çıkmaktadır. Avrupa’da yaşayan kadınların en çok karşılaştıkları sorunlar ön yargılar nedeniyle hâkim toplum tarafından dışlanmak. Son yıllarda artan İslam karşıtlığı ve yabancı düşmanlığı özellikle Müslüman kadınların toplumsal dışlanma ve ırkçılıkla karşılaşmasına neden olmaktadır. Müslüman kadınların kurumsal ırkçılığa en çok maruz kalan topluluklardan biri olduğu görülmektedir, biraz kültürel ırkçılık özellikle burada rahatlıkla kullanabileceğimiz bir kavram ki insan hakları literatüründe var olan bir kavram. Mesela bir örnek olarak Türk ailelerinde şiddetin normal olduğunu düşünen bir gençlik dairesi, “gençlik dairesi” dediğimiz, oradaki çocuk esirgeme kurumu, onunla ilgili daireler. Türk ailelerinin elinden çocuğu çok rahatlıkla alabilmekte. Ben bir örnek, bu ön yargılar çok ciddi anlamda -ileride de şey yapacağız- toplumsal sorunlara da yol açmakta. Bu biraz hâkim toplumun kurumlarının kültürel farklı kültür, kültürel topluluklara yönelik bilgi birikimlerinin eksikliğinden de kaynaklanıyor. Bundan iki üç yıl önce Almanya’da bir aile ve gençlik sorunlarıyla ilgili bir çalıştayda Almanya’daki gençlik dairesinde görevli bir Türk de vardı. Oradaki uzman şöyle bir anısını anlattı, örnek olayı anlattı: Bir genç kız karnesinde notları zayıf geldiği için Facebook’una “Eyvah, annem beni öldürecek.” yazmış. Bunu tesadüf takip eden, artık bilmiyorum tesadüf mü, bir gençlik dairesi çalışanı da görmüş, birden herkesi harekete geçirmiş, burada önemli bir vaka var, cinayet işlenecek, gelmiş gençlik dairesinde, emniyeti falan, oradaki bizim Türk uzmana da gelmiş, böyle böyle bir şey var, hemen harekete geçmemiz lazım. O da “Otur oturduğun yerde, bu bir ironi” yani bizim herkesin söylediği “Annem beni öldürecek, babam şöyle kızacak.” Çok basit yani bu kültürel farklılığı, basit şeyleri...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sosyal medya iletişim sorunu gibi geldi bana.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yo, ama genelde çok fazla bu tip şeyler.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Ama burada ciddi bir sıkıntı var. Bu aileler el konulan çocuklarını uzun bir süre göremiyorlar. Asimilasyon dediğimiz hadise burada başlıyor. Bu çocuklar daha sonra Alman ailelere falan evlatlık verilenler var.

BAŞKAN – Bunun oranı ne kadar Mehmet Bey?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Almanya’da şu anda hâlihazırda 5 bin civarında şey var. Şöyle bir sıkıntımız var...

BAŞKAN – Yani 5 bin evladımız aileden alındı, onların kurumlarına mı verildi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Aileden değişik nedenlerle çocuk alınabiliyor, bunun bir kısmı haklı olabilir, bir kısmı ama önemli oranda da biz haksız olduğunu düşünüyoruz. Elbette ki sorun olabiliyor. Ama alındıktan sonraki işlem sürecinde yüzde 90 taraflı ve farklı uygulama var. Birincisi Alman Gençlik Daireleri Kanunu’na göre –ki birçok ülkede de böyledir Avrupa’daki- alınan çocuk hangi kültür ortamından alındıysa aynı kültür ortamında, benzer kültür ortamında bakılmak ve yetiştirilmek zorundadır.

BAŞKAN – Çok önemli bir madde.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bu kanunda bu var ancak uygulamada maalesef yok. Burada iki tane husus var, birincisi: Geçici dönem yani o mahkeme süreçleri ya da işte idari gözetim sürelerinin devam ettiği geçici dönem. Bu geçici dönemde iki yere ya aileye verilebiliyor koruyucu aile ya da bakım yurtlarına. Bakım yurtları daha çok kilise ve belediyelerin işlettiği bakım yurtlarıdır çoğunluklu olarak. Süreç tamamlandı, sürekli koruma bakıcı farklı bir yere verilme döneminde ise maalesef, bu dönemde de çok daha şey... Hemen hemen hepsi Hristiyan ailelere veriliyor hatta eşcinsel ailelere verilen var. Hollanda da işte, iki üç sene önceki bir Yusuf vakası vardı bilirsiniz.

Burada iki tane husus var, birincisi çözüm olarak söylediğim, 3 tane de değil: Birincisi, o kurumların bu konularda eğitilmesi ve bunların haklarının takip edilmesi. Burada da ikili anlaşmalarla, ikili ilişkilerle bu verileri alamıyoruz, üçüncü makamlar nezdinden alabiliyoruz, Lahey Sözleşmesi çerçevesinde, ki onda da kendi vatandaşı olanları vermiyor, Türk vatandaşı olanlardan anca, çifte vatandaş dahi olsa o bilgiyi alamıyoruz. Burada aileler anca geldiğinde alabiliriz. İki üç sene önce işte girişimlerle Lahey üzerinden belli verilere ulaşmaya başladık ama yeterli değil.

BAŞKAN – Sadece verilere mi ulaşıyorsunuz?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Tabii, yani kaç çocuk alınmış, ne yapılmış, bunlar hep kişisel şeye girdiği için kolay kolay vermiyorlar.

BAŞKAN – Bir soru: Eğer aile bilinçlendirilse o aile evladını evet, ben şu şu nedenlerle... Hani “haklı gerekçeler” diyorsunuz ya gerekçe haklıysa peki Türkiye’deki benzer bir kurumlara olmasını tercih, hani sevgievleri var, 3 kişilik-5 kişilik şeyler var, yani aile yönlendirilse evet bende de durmayacak ama ben Türkiye’deki bu kurumlara vermeyi tercih ediyorum deyip evladını alamaz mı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Burada şöyle bir sorun çıkıyor: Doğru, bu tip, işte orada da mesela yakın bir akrabası talip oluyor, buna da mesela vermekten çekinebiliyorlar.

İki: Türkiye’yle ilgili, özellikle Alman vatandaşı, Avusturya vatandaşıysa bunu biraz çocuk kaçırma gibi değerlendiriyorlar yani ülke dışına çıkartılmasına çok fazla müsaade etmiyor. Orada karar verici mahkeme oluyor o süreçte.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Şimdi, Sayın Başkan, ben geçen hafta Almanya’daydım, orada da buna benzer bir olaydan bahsettiler. Çocuğu aileden, babadan almışlar, anne vefat etmiş ama çocuk sünnet olmadığı bir dönemde almışlar ve çocuk şu an bir dört yıl sonra ancak aileye tekrar geri dönebilecek durumda. Çocuk, işte 13-14 yaşında, hâlâ sünnet olmamış, Alman aileye verilmiş ve çocuk Türkçeyi tamamen unutmuş çok iyi Türkçe konuşurken. Yani, bunlara bence hani somut çözüm öneri noktasında bizim bir şeyler üretmemiz lazım. O konudaki belki istatistiksel verileri Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla mı talep etmemiz gerekir, bunlara nasıl ulaşabiliriz?

BAŞKAN – Ben olumlu örnekleri, Mehmet Başkanım, olumlu örnekler yani “Bir ailenin başına bu geldi, şu yolu denedi ve başardı ya da başaramadı.” Hangi yol haritasıyla...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Şimdi, Başkanım, şöyle de bir şey var: Aslında bu Aile Bakanlığıyla, işte, oralara ataşelik açılıyor ya sanıyorum mevzuat anlamında oralara bizim Bakanlığın yetiştirme yurtları o mevzuata uygun açmasını sağlamak gerekir mi acaba yani bunu yasalar nasıl elverir?

BAŞKAN – Türkiye gelme, yurt dışına çıkarma problemse orada kurulabilir mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bu konu şöyle: Bundan, 2011-2012, aslında kurum 2010’da kuruldu ama ilk gündeme aldığımız hususlardan birisi buydu, 2011’de, bu aile gençlik daireleri meselesi. Bu çerçevede bir yol haritası oluşturduk 12-13 maddelik. Bu yol haritasında, bir, Tabii ki ailelerin bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi var temelde. Aile bilgilendirilmesi çok önemli.

İkincisi, Türk ailelerin, Müslüman ailelerin koruyucu aile olarak başvurması ve koruyucu aile olarak kabul edilmesi için teşvik. Bunda değişik unsurlar var artısı eksisiyle. Yani, burada bir kısmı mahrem namahrem, dolayısıyla girmek istemeyen var, evet, böyle sorunlar var. Ev küçük, evlerin kaç oda olduğu, kaç metrekare olduğu, bunların hepsi belirleyici faktör ama bir diğer de önemli husus:

Bizim oradaki yerleşik sivil toplum kuruluşlarının ya da özel girişimlerin, ki bunlar devlet tarafından finanse edildiği için bakım yurtları, bakımevleri kurulmasını teşvik etmektedir. Bu konuda birkaç özel girişim var, başladı. Berlin’de var.

BAŞKAN – O hangi örnekti, kaçırdım ben?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bakım yurdu açılması.

BAŞKAN – Çocukevlerini...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Çocukevi, evet. Bu aileden alındığı zaman geçici olarak ya da sürekli olarak bakım yurduna veriliyor. Şu anda mevcut çoğunluk kilise ve belediyelere ait.

BAŞKAN – Mesela, nasıl bir kurumsal yapı olsa oranın idaresine ters düşmez yani bir bakımevi...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Sivil toplum kuruluşları ya da özel girişimler bakım yurdu orada açabiliyor, birkaç tane örnek var, açıldı. Biz açılması için de bunları teşvik ediyoruz. Teşvik ediyoruz biz, finansal destek de sağlıyoruz ilk açılışı sağlamak üzere. Açıldıktan sonra zaten devlet finansıyla ayakta durabiliyor, para da kazanabiliyor. Sonuçta devlet onlara...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Bir o açılan derneği biz...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Özel kuruluş oluyor.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Başkanım o açılan özel kuruluşu görmemiz gerekiyor ya da...

BAŞKAN – Onu da not alalım.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Ya da kim olduğunu tespit edelim.

BAŞKAN – Mesela, kaç tane çocuk var orada, o kuruluştaki?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR UZMANI EMİNE ELİF GÖNÜLLÜ – Şu anda sayısı hakkında bilgimiz yok.

BAŞKAN – Yani, yaklaşık...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Ama, aktif değil mi, şu anda?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Aktif, çalışıyor.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Örnek, iyi uygulama örneği olduğu için onu...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Derneklerimiz de bu konuda girişimlerde bulunuyor.

BAŞKAN – Yani, bu çok önemli bir şey. 5 bin çok ciddi bir sayı yani evladından mahrum kalmış bir kadın... Değil mi? Evladından mahrum kalmış bir kadın, anne...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Mesela, istatistikler gerçekten çok sağlıksız yani yok daha doğrusu. Mesela, bu 5 bin çocuk ailesinden ayrılan, ne gerekçeyle, ne sebeple alınmış, nerede kalıyor bu çocuk, nereye teslim edilmiş, geri dönüşümleri olmuş mu ya da tekrar ailelerine teslim edilebilmesi için o ailenin ne yapması gerekiyor eş değer psikolojik sorunlar mı var, aile bütünlüğü mü yok orada ya da şiddet mi görüyor çocuk, birçok...

BAŞKAN – Evet, yani o nedenlerinin de tanımı lazım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Anne babasız mı kalmış tamamen, bakacak kimse mi kalmamış?

BAŞKAN – Bu belli değil değil mi? Bir de bu 5 binin dağılımı 5 milyon Türk'ün yaşadığı bütün ülkeleri...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – 5 bin Almanya için söylendi.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sadece Almanya...Çok ciddi...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – 4 binle 6 bin arası her yıl, ki istatistikler değişiyor.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Çok ciddi bir oran.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Sadece Almanya'daki. Yani, hemen hemen her ülkede belli bir şey var.

BAŞKAN – Hocam, şöyle yapalım mı? Meclis açılacak, beş dakika var. Bir es verelim bu arada ama biz şu başlıkla ilgili ayrıca aldığımız bir şey varsa...

Bu arada bizim uzman arkadaşımız da İnsan Hakları Komisyonunun bir çalışması vardı, o rapora bir ulaşsın.

Müzakeresini devamında yapalım.

Lütfen saat 12.00'de burada olalım ve başlayalım.

Kapanma Saati: 10.57

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.09

BAŞKAN: Tülay KAYNARCA (İstanbul)

BAŞKAN – Evet, toplantıyı açıyorum.

Evet, kaldığımız yerden devam edelim.

Evet, Mehmet Bey, söz sizin...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Sayın Başbakan da gelecekmış Genel Kurula, saat bir gibi.

BAŞKAN – Bugün, öyle mi?

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – O yüzden, biz de o saatte orada olalım Başkanım.

BAŞKAN – Tamam, inşallah, peki, toparlarız o saate kadar.

Buyurun Mehmet Bey...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Başkanım, hani, daha önemli noktaları hızlı şekilde... Hani, maddelerin içeriği çok uzun çünkü.

BAŞKAN – Bence şu ana kadar çok iyi gidiyor, biz de kafamıza takılanları söyleyerek gidiyoruz. Sunuma sadece baktığınızda, soru-cevap olmadığı zaman atlayabiliyoruz. Şimdi daha iyi oldu, pekişti.

Devam edin Hocam, buyurun.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bundan sonraki bölümde daha çok, aile bütünlüğünü olumsuz etkileyen faktörler ve sonrasında da öneriler üzerinden geçeceğiz.

Bugüne kadar, şöyle hızlı bir şekilde baktığımız zaman, temelde, aile bütünlüğünü etkileyen faktörlerde, aylık boşanma oranlarının arttığını zaten görüyoruz son yıllarda. Avrupa ülkelerindeki oranlara kıyasla Türk ailelerinde daha az olmakla beraber, üçte 1 oranında diyebiliriz şu anda; her 3 evlilikten birisi boşanmayla sonuçlanıyor. Boşanma artık tabu olmaktan çıkmış durumda. Aile düzeninin, birliğinin giderek bozulması toplumsal dezenformasyonu da beraberinde getiriyor.

Yeni nesil göçmen anne babalar, çocuk koruma sisteminin de olumsuz uygulamaları korkusuyla disiplinden de uzak durabilmekte. Özellikle, çocuk koruma dairelerinin uygulamalarının bir olumsuz algı oluşturması, bunun üzerinden ailelerle de kendilerini disiplin konusunda biraz geri tutmaktadırlar.

Millî, ailevi, kültürel ve dinî değerler özellikle yeni dönem gençlerin gözünde çekiciliğini kaybetmekte, bu da Türk toplumunun aile yapısında ciddi bir değişime ve dönüşüme sebep olmakta. Toplumsal baskı, ırkçı yaklaşımlar, kabul görmeme hissi kişilerde hayal kırıklığına neden olarak aile huzurunu olumsuz etkilemektedir.

İthal gelin-damat dediğimiz olay, bu anlamda, kültürler arasındaki farklardan dolayı sorunlar olmakta ama bunun da aynı zamanda olumlu yönü de fazlasıyla var. Özellikle, kültürel beslenme olarak, yeni gelen aile bireyleri hem nüfus olarak diasporadaki Türk toplumunun sayısını artırmakta hem de yeni kültür girişine imkân sağlamakta. Olumlu yönü de var.

Geleceğe dair güvensizlik, işsizlik, ailede yaşanan ekonomik sıkıntılar, düşük gelir seviyesi, bunlar olumsuz etkileyen unsurlar. Bulunulan sosyal çevrede söz sahibi olmamak ve toplumsal anlamda yaşanan hayal kırıklıkları ve dışlanmanın sebep olduğu depresyon ve şiddet eğilimi, artan stres, bunlar aileyle ilgili sorunlar ve eğitimde etkili oluyor. Kadın-erkek rollerinin ailedeki farklılaşması, bireysellik merkezi; Batı kültürü artık işin merkezine oturmakta, herkes kendi hayatını kendi gündemini yaşamakta.

Gençlerin -demin de ifade ettik- aileden ayrı yaşama tercih sebepleri, boşanmış ebeveynlerin çocuklarında da yine boşanma eğiliminin olması görülen hususlar. Karma evliliklerde daha çok boşanma oluyor yani demin bahsettiğim yabancı unsurlar, farklı din ve mezhepten oluşan çiftlerin, değerlerin çatışması, çocuğun eğitimine yansımaları ve daha fazla boşanmaya yol açması...

AYŞE SULA KÖSEÖĞLU (Trabzon) – Erkekler mi daha fazla yabancıyla evleniyor, bayanlar mı, Türk vatandaşı anlamında, öyle bir istatistik var mı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – İstatistik yok ama gözlem olarak, daha çok erkekler evlendi diyebilirim; gözlem olarak söylüyorum, istatistik olarak değil.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu, bizim vatandaşlarımızın yaşadığı ülkelerdeki ailelerdeki boşanma oranları, nedenleri konusunda da böyle bir istatistik...

BAŞKAN – Yok sanıyorum.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – ...yoksa, yapılması yönünde de... Sürekli ihtiyaç.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yani, yapılması kesinlikle ihtiyaç ve sürekli yapılması lazım. Yani, nedenleri her zaman...

BAŞKAN – Periyodik aralıklarla yapılmalı.

AYŞE SULA KÖSEÖĞLU (Trabzon) – Evet, cinsiyet, yaş...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tabii, tabii, cinsiyet...

AYŞE SULA KÖSEÖĞLU (Trabzon) – Yani, bunların hepsi istatistik bilgileri.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sebepler özellikle, neden; ülkedeki yapı, değişebilir yani çünkü ülkeden ülkeye de ayrı ayrı özellikler değişebilir.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Tabii, farklılaşıyor yani o ülkelerde de öyle. Mesela İskandinav ülkelerinde yüzde 20’ler civarındadır boşanma oranları. Bu, Almanya’da 49-50’dir, Belçika’da 60-75 oranlarına çıkar yani ülkeden ülkeye, Kıta Avrupası’nda da farklılaşıyor, sadece Türk toplumu olarak da değil, dinî, kültürel değerleri onların da fark ettiriyor.

Bu, aile büyükleriyle aynı evde oturma gibi, özellikle ikinci nesilde görülen hususlar, bunlar da aile ve evlilik ilişkisine çok fazla müdahil olunması bazen sorunlara yol açmakta.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ekleme gerekirse, özelde kadın sorunları, mesela onunla ilgili de bir araştırma yapılabilir yani aile yapısı boşanma sebepleri, bir de kadınların özel olarak yaşadığı temel sıkıntılar. Yani, en azından bizim önümüzde, bir 10 tane, yüzde 60 bu sorun var, yüzde 40 bu sorun var genelde ama bu güncel veriler çok önemli.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Sürekli girilip “update” edilmesi lazım yani bir panel metoduyla iki yılda, üç yılda, beş yılda bir yapılması lazım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet yani ilgili Bakanlığın buna da bu bütçe ayırması...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Evet, kesinlikle.

Özellikle bağımlılık, alkol, kumar, uyuşturucu, bunlar maalesef ciddi sorunlar. Bunlara yönelik toplumsal mekanizmaların -özellikle sivil toplum kuruluşları üzerinden örgütlenildiği için- daha bilinçlendirilmesi; kendi üyelerine, sempatanlarına bu anlamda rehabilitasyona kadar gelişen hizmet sunmaları önemli.

BAŞKAN – Hollanda’da uyuşturucu serbest bildiğim kadarıyla, devlet belli noktalarda kendisi satış yapıyor.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Evet, birçok ülkede bazı hususlar maalesef çok rahat kullanılıyor.

Çocuk koruma dairelerinin uygulamalarını ifade etmiştik.

Sosyal kurumların aile içi anlaşmazlıklara müdahale tarzı, vize ve ikamet sorunu. Bu, vize ikamet sorunundan bahsettiğimiz husus, evlilik sonrası aile birleşimi vizelerinde ülkelerin uygulamalarından kaynaklı ciddi sorunlar var. İşte, Almanya’nın aile birleşimi vizesinde Türkiye’den gelmeden bir sene, iki sene burada yaşanması evlilik sonrası, sonrasında A1, A2 düzeyinde dil öğrenilmesi gibi şartlar aile birleşimini evlilik sonrasında da zorlaştırmakta. Entegrasyon kursları devam zorunluluğu gibi hususlar...

Bu kısımda da biraz da nelerin yapılması gerektiği, bu bağlamda yapılması gereken çalışmalarla ilgili özet başlıklar hâlinde sunulacak.

BAŞKAN – Güzel. Kaç slayt bu.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - 3 ya da 4 slayt olması lazım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evliliklerle ilgili Mehmet Bey’e bir sorum olacak: Dil zorunluluğu getirildi sanırım İngiltere’de galiba. Evliliklerde belli bir dil bilme konusunda...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Yani, işte var, aile birleşimi vizelerinde dil şartı var.

BAŞKAN – Almanya’da da var, değil mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Almanya’da da var, birçok ülke artık peş peşe koyuyor bunları.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu ne tür sıkıntılar yaratmış mesela, evliliklerde aile yapısını ilgilendiren bir durum çünkü?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Yani, işte evleniyorsunuz, evlendikten sonra eşinizi bir yıl, iki yıl... Bazı ülkeler de zaten geçme şartı koyuyor, ayrıyeten dil kursuna gitme şartı koyuyor. Bu, yine dediğim gibi, bazı ülkeler istisna bundan; AB ülkeleri istisna, Amerika, Kanada, işte İsviçre, Avustralya, Japonya, Kore, bunlar istisna. İşte, bizim gibi güney ülkeleri bu istisna kapsamında değil.

BAŞKAN – Aslında o bile bir ayrımcılık. Yani, o ülkelere, bunlara farklı standart, buna farklı standart uyguluyorsun, yani bu kadar...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Burada da bir lobi yapılabilir yasal düzenlemelerle ilgili yani, aile yapılarının... Çünkü ayrı kalıyor eşler o dönemde, varsa çocuklar ayrı kalmak durumunda anne babadan.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Bu dönemde özellikle bu mülteciler konusunda ciddi müzakere edilebilecek ciddi hususlardan bir tanesi.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, yani çok ciddi.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Kullanılabilir.

BAŞKAN – Evet, devam edelim.

Çözüm önerileri 3 slayt dedik, bunları tek tek irdeleyerek gidebiliriz.

Buyurun.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Gençlerin evlilik ve sağlıklı ilişki kurması konusunda bilinçlendirilmesi. Aslında, bu konuda yavaş yavaş derneklerimiz faaliyetler yapmaya başladılar; aile okulları, evlilik okulları gibi bazı dernekler faaliyet yapmaya başladı, biz de teşvik ediyoruz. Bunu, dernekleri özellikle ifade etmek istiyorum: Yurt dışındaki Türk toplumu sivil toplum kuruluşları çerçevesinde örgütlenmiştir, bu her sosyal ve siyasi görüşten kişilerin oluşturduğu dernekler var, binlerce derneğimiz var. Almanya’da hesap edersek herhâlde 4-5 bin sadece Almanya’da var, hemşehri dernekleri de, dini cemiyet statüsündeki dernekler de sosyal farklı alanlardaki dernekler de. Bu derneklerin hepsi kendi üyelerinin sempatanlarına yönelik faaliyetlerde bulunuyor, biz de bunların temel aşgari müştereklerde teşvik ediyoruz; hem dil öğrenimi, işte aile ve topluma yönelik projelerde, hizmetlerde teşvik ediyoruz. Sonuçta, dış temsilciliklerimizin ulaşabileceği kitle sayısı sınırlı, Almanya’da 3 milyon civarında insanımız var, 13 konsoloslüğümüz var, 13 konsoloslüğümüzdeki personel sayısı, mesafe, ciddi anlamda yetersiz. Bunu, Avustralya, Kanada, Amerika gibi diğer ülkelere baktığımız zaman, Avustralya’da 2 tane başkonsolosluk var, büyükelçiliği saymıyorum orada çok fazla vatandaş yaşamıyor ama 3-4 bin kilometre mesafede oturan vatandaşlarımız var. Dolayısıyla, biz daha çok vatandaşlarımızın kendi sivil yapılanmalarının bu noktada kapasitelerinin geliştirilmesi ve desteklenmesinin doğru olacağını düşünüyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ya da temsilciliklere ulaşması noktasında da vatandaşları bilinçlendirmek gerekiyor. Çünkü dernek ve sivil toplum kuruluşlarının yapısı ucu açık, her kesime, her düşünceye, her yapıya; işte dinî cemaat dernekleri var, işte çok farklı, yani çok ucu açık. Belki dış temsilciliklere ulaşmaları noktasında bilinçlendirmek tabii ki hani bilgi alışverişi yapmaları, sorunlarını oralara taşımaları noktasında da çalışma yapılabilir.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Bu anlamda, temsilciliklerimiz de bizler de sürekli işte hem toplumla, derneklerle, temsilciliklerle bir araya gelmeye çalışıyoruz, geldiğimizde bu hususları gündeme getiriyoruz.

Dış temsilciliklerimizde görevlendirdiğimiz kamu görevlileriyle ilgili şöyle bir dezavantajı ve avantajları var. Avantajları, elbette ki bir konuyla ilgili uzman birilerinin orada görev yapması, vatandaşlarımızla muhatap olması önemli bir avantaj. Ancak dezavantajı, bir: O ülkenin sistemini, kültürünü, dilini çok fazla yani özümsemiş olmuyor Türkiye’den giden kamu görevlileri, yetersiz kalıyor. Dili bilse dahi sistemi öğrenmesi zaman alıyor, sistemin içine girmesi, vatandaş yerine koyarak olayı algılaması zaman alıyor. Bunun yerine, mesela, şu anda yurt dışında görevlendirilen bu anlamdaki atış ve müşavirliklerin, yurt dışında yetişen gençlerimizin Türkiye’de bu anlamda kamu kurumlarında istihdamını sağlamak üzere uzman yardımcılığı müessesesinde KPSS’nin kaldırılarak -onlar KPSS sistemine giremezler, yetiştirildikleri eğitim sisteminden kaynaklı olarak, zekâlarından değil, yani eğitim sistemi farklılığından kaynaklı olarak- KPSS’nin buna göre uyumlaştırılarak onların istihdam edilmesi ve onlardan buralarda görevlendirme yapılması çok daha fayda sağlayacak. Biz, başkanlığın kuruluş yasasını da kurarken, bu anlamda, KPSS uzman yardımcılığı müessesesinde KPSS’yi aşamadığımız için sözleşmeli uzman kadrosu ihdas ettik, burada KPSS’yi kaldırdık, uzman statüsü, dil şartı falan hepsi aynı, ancak bu da zamanla başka sorunlar oluşturuyor. Bu bağlamda, biz birçok arkadaşı, yurt dışında yetişmiş arkadaşı kurumda istihdam etme imkânına kavuştuk.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Mehmet Bey, büyükelçiliklerde Yurt Dışı Türklerin birimi var mı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Yok, henüz yok.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Ama bence esas olması gereken o değil mi? Bu araştırmaların sürekliliğini sağlayabilmek, orada sabit bir kadroyla temsil edilip oradaki güncel verileri sürekli taze tutmaktan geçmiyor mu aslında?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Doğru, haklısınız, bu konuda Yurt Dışı teşkilatlarının, yurt dışındaki görevli kurumların yetkilerini de dikkate alarak bir revize çalışması olduğunu biliyoruz. Bunun tekrar gündeme alınıp... Şimdi, bir Yurtdışı Türkler Başkanlığının da temsilcilik açması durumunda, çalışma müşavirliğinin, aile müşavirliğinin, eğitim müşavirliğinin görevlerinin ne olacağını, bunun bir tekrar yapılandırılarak...

BAŞKAN – Yetki kargaşasına sebep olabilir mi acaba?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Kargaşasına sebep olmamak açısından aslında bütüncül bir çalışma...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Ama koordineli bir çalışma yok sonuçta orada, orada yapılan çalışmalar Bakanlığın kendi bünyesi içerisinde yaptığı çalışma. Aile Bakanlığının kendi bünyesinde yapıyor, Millî Eğitim Bakanlığı kendi bünyesinde, Diyanet kendi bünyesinde yapıyor, hepsi ayrı ayrı birimler nezdinde... Koordinasyonu sağlayacak ve istatistiksel verileri depolayacak bir ortak havuz yok benim anladığım kadarıyla. Herkesin kendi yaptığı bir çalışma var, değil mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Koordinasyon en zor hususlardan birisi maalesef. Fakat şöyle bir mekanizma var, bu mekanizma daha iyi işletildiği takdirde, ki yavaş yavaş da olduğunu düşünüyoruz, Yurtdışı Vatandaşlar Danışma Kurulu var, Yurtdışı Türkler Başkanlığı bünyesinde. Bu kurulda 17 kamu kurumunun üyesi ve bu kurulun başkanı da Başbakan ya da işte ilgili bakan, şu anda Sayın Yalçın Akdoğan bu kurulun başkanı. Önümüzdeki günlerde de bu kurul toplanacak. Bu kurulun yetkilerinin daha da geliştirilip -ki Hükümet Programı'nda aslında var bu- ve kararlarının bağlayıcı hâle getirildiği takdirde, bu kurumlarla koordinasyon daha efektif hâle getirilebilir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Affedersiniz, kurulun ismi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Yurtdışı Vatandaşlar Danışma Kurulu.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Başbakan Yardımcısına bağlı.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Evet, YTB bünyesinde, Başbakan Yardımcısına bağlı.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Kuruluşu ne zaman?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Aynı, yasayla birlikte, 2010.

Kültürel bağların ve aidiyetin kuvvetlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması teşviki önerilerimizden. Nesiller arası iletişimi güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapılması. Yaşlanan ve aileden ayrılmak istemediği için ilgili ülkede kalan yaşlıların kültürel hassasiyete uygun bakımlarının sağlanması. Bu, huzurevleri, yaşlı bakımı dediğimiz husus. Şu anda genel itibarıyla Avrupa'da özellikle Almanya, Avusturya gibi ülkelerde aile yaşamının olduğu daireler çok sınırlı olduğu için bu tip yaşlı bakımevlerine, huzurevlerine gidiş başladı. Ancak, onların da ortamında yemek kültüründen tutun, helal gıdasından ve diğer kültürel ihtiyaçları noktasında eksikler var. Bu noktada da bazı ülkelerde sivil toplum kuruluşlarının açmış olduğu bakımevleri, huzurevleri var, özel şirketler var ancak daha da sayısının artırılması gerekiyor.

BAŞKAN – Türklere yönelik bir huzurevi var mı özel?

KÖSE - Mesela, Avustralya’da var bir tane, oradaki Diyanet Vakfı’nın açmış olduğu Osmanlı Bakım ve Yaşlı Huzurevi diye. Avrupa’da, Almanya’da Berlin’de vardı. Sayı yetersiz ama daha da artırılması gerekiyor, desteklenmesi gerekiyor.

Evlenecek gençlerin ve sorun yaşayan çiftlerin ailelerinin başvurarak yardım alabileceği, kültürel hassasiyeti olan profesyonel danışmanlık merkezlerinin sayısının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması, psikolog ya da rehberlik hizmeti veren uzmanların bu anlamda farklı kültürlere hizmet verecek şekilde eğitilmesi ya da bizim gençlerimizin bu alanlara teşvik edilmesi. Evlilik yoluyla ülkeye gelen eőlerin bilinçlendirilmesine yönelik profesyonel çalışmalar yapılması.

Demin ifade ettiğim, sosyal bölümlerde okuyan Türk öğrencilerin sayısının artırılmasına yönelik; psikoloji, pedagoji, sosyoloji gibi alanlarda teşvik yapılması.

Yeterli araştırma, veri olmadığını hepimiz biliyoruz, bu verilerin yapılması ve artırılmasına yönelik çalışmalar desteklenmeli.

Tanıma tenfiz önemli hususlardan bir tanesi, boşanma davalarının Türkiye’de tanınmasına, verilerin tutulmasına ilişkin çalışmalar yapılması. Şu anda elimizdeki bilgilere göre Adalet Bakanlığına yılda 10 bin civarında tanıma tenfiz başvurusu geliyor Türkiye’ye dava olarak. Tabii, bunların hepsi boşanma değil ama çoğunluğu boşanma maalesef, böyle bir şey de var. Ama bunların gerçekleşmesi durumunda da uygulamadan kaynaklanan sorunlar daha sonraki çocuk velayetinde, çocukların yeni evlilik ya da geliő gidiőlerinde sorunlar yaőanmakta. Tanıma tenfizin kolaylaőtırılmasına yönelik de bir çalışma Şu anda yapıyor hazırlık olarak, mevzuat düzenlemesi olarak, Hükümet Programı’nda da bu yer alıyor.

BAŞKAN – Seçim beyannamemizde de vardı.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Suça karıőmıő, hapishaneye düşmüş vatandaşlarımızın tutukluluk süresince ve ceza süreleri bittiğinde rehabilitasyon ve topluma kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekiyor.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Yurt dışında ne kadar tutuklu ya da suçlu vatandaşımız var? Böyle bir istatistiğimiz var mı?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Bir çalışma var.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Kadınlar ne kadar var burada, kadın suçlu sayımız ne kadar?

YURTDIŐI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŐKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Kadın suçlu sayısı oranında bir bilgim yok ancak, en son bu Almanya’da yapılan çalışmalarda 7 bin civarında bir tutuklu, tahmin edilen, maalesef. Yine aynı őekilde Alman vatandaőı olanları ya da bize bildirilmeyenleri, Türk vatandaőı olup da konsolosluklara bildirilmeyenleri bilmiyoruz. En fazla geriden gelerek, biz gečenlerde Almanya’da bir araştırma yaptırıldı tutuklularla ilgili, 7 bin civarında.

BAŞKAN – 7 bin, evet. Aslında 4 milyon küser değil mi?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - 3 milyon Almanya’daki nüfus yaklaşık olarak.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Şimdi, Başkanım, ben geçtiğimiz hafta yine Dortmund Belediye Baőkanına “Dortmund’da ne kadar Türk yaşıyor? diye sormuőtum. Tam net bir sayı, mesela, onlar veremedi. Bizdeki istatistikler acaba.. Çünkü, şöyle diyor: Türk vatandaőlıđından çıkanlar var, Türk vatandaşı olarak devam edenler var, dolayısıyla o kimliği net olarak ya da bildirimde yurt dıőından

Türkiye'ye geri dönüş yapıp da kaydı burada kalanlar var ya da gizli kalanlar var, o yüzden tam net bir istatistiksel sayı veremedi. Acaba bizim Bakanlığımızın vatandaşlıktan çıkanlarla ilgili de... Mesela oradaki Türk sayısını sayarken vatandaşlıktan çıkanları sayıyor muyuz yani?

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - Vatandaşlıktan çıkanları sayıyoruz. Aslında izinle vatandaşlıktan çıkanları biliyoruz yani bu mavi kartlı olanları.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – İzinsiz çıkanları...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - İzinsiz ya da sonradan doğan çocukları kaydettirilmeyenleri bilmiyoruz. Mesela, şu anda 750 bin civarında...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – O zaman bizdeki veriler de yüzde 100 gerçeği yansıtan veriler değil yani.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE - 750 bin civarında “mavi kartlı” dediğimiz izinli vatandaşlıktan çıkanların sayısı. Bunların büyük bir oranı Almanya zaten. Ancak, özellikle çifte vatandaşlığın çok daha rahat olduğu ülkelerde aileler çocukları doğduğu zaman bildirmiyorlar. Amerika vatandaşı, İngiliz vatandaşı, Avustralya vatandaşı o bildirim noktasında biraz yavaş da davranabiliyor. Kimi zaman bürokratik uygulamadan kaynaklı da olabiliyor bunlar. Son dönemlerde biraz rahatlama var, uzaktan işte online bazı uygulamalar var ancak hâlâ bu anlamda eksiklikler var. Dolayısıyla, veri en ciddi sorun, diasporada veriyi tutmak; bu, sadece bizim değil, bütün ülkelerin sorunu. Yani, bugün İrlanda'nın, İtalya'nın yüz elli-iki yüz yıllık diaspora oluşum süreci var, Portekiz'in beş yüz yıllıktır. Yani 50-60 milyondan bahsederler İtalyan kökenli veya işte İrlanda kökenli... İşte, Amerika'da Alman kökenli 50 küsur milyondan bahsederler ama rakam İtalya'nın seçmen sayısı 3 milyon küsurdur yani her ülkenin sorunudur maalesef bu, istatistik ve veri tutmak.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Devam edelim.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Gençler ve ailelerin bağımlılık konusunda bilinçlendirilmesi, STK'lar tarafından okullarda ve derneklerde kapsamlı ve önleyici çalışmalar yapılması.

Bağımlılıklar, yaşlı terapisi gibi spesifik konularda ana dilde terapi hizmeti verebilecek profesyonel ve daimi danışmanlık ve rehabilitasyon merkezleri kurulması.

STK'lar tarafından Türk gençleri için sosyal aktivitelerin artırılması, kapsamlarının genişletilmesi.

Türkiye'ye yönelik programları da artık daha fazla uygulanması için teşvik ediyoruz.

Kadınlara yönelik bilinçlendirme çalışmalarının artırılması,

Anne babaları eğitecek, çocuk eğitimi konusunda problem yaşayan ebeveynlere danışmanlık yapacak profesyonel ve daimi hizmet merkezlerinin açılması.

Okulların, gençlik dairelerinin ve eğitimcilerin göçmen kökenli öğrencilere yönelik ön yargılarının sonucu olarak, ayrımcılık, hatta kimi zaman hak ihlali olarak nitelendirilebilecek uygulamalardan aileleri korumak için bilinçlendirme çalışmalarının yapılması.

Yine evlilik yoluyla yurt dışına gidecek çiftleri beklentilerini ve oradaki durumla ilgili karşılaşacakları konusunda bilgilendirme çalışmalarının yapılması. Bunu bazı ülkeler yapıyor.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Yasal düzenleme yapılması gereken somut olarak önerdiğiniz burada öneri var mı? Yani şu konularda yasal düzenleme yapılması... Bu sadece öneriler, şunları yapalım, geliştirelim, edelim, daha çok sosyal proje tarzında bu yazdıklarınız. Yani yasal zeminde, Meclis çatısı altında bizim daha çok öne eğilmemiz, belki orada, belki burada, yasal düzenleme yapılması gerektiğini düşündüğünüz hususlar varsa onlar ayrıca belirtilmiş mi burada?

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Onların bir kısmı... Hani bazı şeyleri demin ifade ettim. Bazı hususlar -personelliğinden tatalım kaynak aktarımına kadar bir çok husus- belki gündeme alınabilir. İlgili verilerin mesela, TÜİK bu konuda istatistik çalışmalarında her ne kadar programına aldıysa da uygulama noktasında belki bazı yasal desteklere ihtiyaç olabilir. Bunu ayrıca çalışıp yasal mevzuat konusunda bir şey de oluşturabiliriz. Tanıma ve tenfizi ifade ettim, zaten bir hazırlık çalışması var. Diğer hususlarda da bir şeye bakmamız lazım, bizim de bir çalışma yapmamızda fayda var, nelerin olabileceği noktasında. Ancak...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Bu Komisyon sona ermeden böyle bir çalışma yapabilirseniz, bize de katkı vermek anlamında bizim için de çok faydalı olabilir, değil mi Başkanım?

BAŞKAN – Elbette.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Fakat şöyle bir şey de var, sonuçta şunu da, karşı taraftaki muhatap ülkeler kendi egemenlik alanlarına müdahale ettirmemek için gerekli her türlü şeyi yapıyor. Bizim elimizdeki en önemli mekanizma ikili müzakere, uluslararası iş birliği anlaşmaları, bunları güncelleme ve ayrıyeten çifte vatandaşlık gibi uygulamaları –vatandaşlıktan çıkma değil- çifte vatandaşlığı muhafaza etmek, Türk vatandaşlığını muhafaza ettirerek vatandaşlarımıza erişimi kolaylaştırmak, o yolu açık tutmak. Bizim en önemli stratejik olarak gördüğümüz nokta bu. Şimdi, belli bir noktadan sonra “Sizin vatandaşsınız değil, ne ilgileniyorsunuz?” diyebiliyor karşı taraftaki ülkeler.

BAŞKAN – Hukuki zemini de olmuyor tabii.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Evet, maalesef.

BAŞKAN – Yani en önemli argümanı hukuken yapılabilecek bir şeyin olmaması.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Çifte vatandaşlıkta dâhi devletler hukukunda işte, kendi önce o ülkedeki...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tabii, egemenlik alanına müdahale ettirmeden uluslararası anlaşmalar gereği. Ancak sadece ikili görüşmelerde gündeme getirilebilir. İşte, mesela diploma denkliğini görüyorum orada çok önemli sorunlardan bir tanesi. Hani bizim vatandaşlarımızı orada eğitime daha fazla motive etmek anlamında, eğer denklik konusunda, Türkiye’de bir sorun yaşamazlarsa... Çünkü, mesela, denklik alabilmek için bazı alanlarda sınavlar yapılıyor, bazı teknik alanlarda. İşte, orada mesela hangi alanlara denklik alma konusunda sıkıntı yaşıyorlar, burada da biz ülke olarak işte, o ülkelerdeki vatandaşlarımıza yani teşvik anlamında kolaylık sağlayabiliriz. Yani biz kendi içimizde yasal düzenlemeye öncelik verip ikili görüşmelerde de, bakanlık düzeyinde gündeme getirilip orada, o ülkenin vatandaşsıyken de o sorunların çözümü için müdahalelerimiz olabilir belki.

Çözüm önerilerini sıralarken burada, bence, bilimsel verilerle desteklenen sorunları tam olarak ortaya koyup objektif... Çünkü biz burada farazi sorunları, işte, bu sorunu da yaşıyorlar... Şimdi ben de oturduğum yerde yurt dışında yaşayan akrabalardan, tanıdıklardan, söylenenlerden birçok sorun sıralayabilirim.

BAŞKAN – Oranı bilmiyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama bizim burada bilimsel desteklenmiş verilere ihtiyacımız var çünkü onlar objektif olur ve oradaki bütün kesimlerin sorunlarını ortaya çıkarır. Yani baktığımız zaman kadınların -yüzdeler olarak- ilk hangi sorunları, ilk on sorunu nedir? Gençlerin ilk on sorunu nedir? Yasal düzenleme istedikleri elzem, olmazsa olmaz sıkıntılar nelerdir? İlk etapta. Tabii, mümkün değil bütün sorunlarını çözemeyiz ama hani, bunları böyle bilimsel verilerle destekleyen çok ciddi çalışmalara ihtiyaç olduğunu ben tespit ettim.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bunların bir kısmıyla ilgili var yani bunları destekleyecek şeyler var ama çok yetersiz, bu alanda çok daha fazla çalışmaya ihtiyaç var ve bir de şöyle bir dezavantaj... Yani bugüne kadar gelen, bütün yurt dışı vatandaşlarla ilgili gündemimizi Almanya üzerinden şekillendiriyoruz.

BAŞKAN – Evet, genelde öyle.

BAŞBAKANLIK YURTDIŞI TÜRKLER BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Niye? Vatandaşların yüzde 50'si orada diye ama vatandaşlar Almanya'da karşılaştıkları sorun ile Kanada'daki, İskandinav ülkeler İsveç'teki, Finlandiya'daki aynı değil farklı.

BAŞKAN - Çok farklı...

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Her ülkedeki yani kategorik olarak ayırabiliriz. Yani Almanya, Avusturya, İsviçre'nin uygulamaları hemen hemen aynıdır. Ne bileyim, Benelüks benzerdir, İskandinav benzerdir, işte, İngilizce konuşan ülkeler benzerdir, kategorik ayırma yapabiliriz ama temel itibarıyla her ülkedekine ayrı eğilmemiz lazım. Biraz daha sadece Almanya merkezli gitmemek gerekiyor, maalesef, böyle bir durum var.

BAŞKAN – Çok ilginç, Kadın Statüsü Genel Müdürlüğünden biz ilk programı kadın perspektifinden baktığımız için aldık. Onlar da Almanya dışındaki 3 ülke ile ilk veri çalışmasını yapmışlar. Belçika, Hollanda ve Fransa, 3'ünden aldıkları -eğitim de yaparak STK'lara- en çok Almanya tabii, o fonu alabilmek için yapılmış bir tercih. Belki de bu çalışmayı yapan -yani yurt dışı Türklerle, vatandaşlarımızla ilgili çalışma yapan- kurumların ortak bir masada toplanıp hem görev tanımı hem de çalışma prensiplerini paylaşması lazım.

Yani şu anda daha iki toplantı yaptık ama o kadar aşikâr ki dağımıklık. Yani ama güzel şeyler de var. Başlangıç noktadan çok daha iyi. Mesela, veri çalışmaları çok iyi orada, ataşeliğin açılması, ailenin dâhi ilk birimini oluşturması ki, 2011'de kanunla kurulan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Önceden icracı bakanlık değildi yani bütçesi dâhi yoktu. Bu çok önemli bir ayrıntı. Yani Türkiye'de bu yapılanmanın varlığını anlatmak için söylüyorum. 2011'e kadarki yapı Başbakanlığa bağlı bir işte, kadın statüsünü içeren, o Kadın Statüsü Genel Müdürlüğünün de müfredatı, yönetmeliği ve bunların eksik olduğu bir yapıdan. O yüzden daha yapacak çok şey var.

Ben bu raporu önemsiyorum, önerilerinizi de zaten yazılı alacağız ama inşallah kadük olarak kalmayacak yani bunun takibini yaparak gideceğiz.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Aile Bakanlığının yurt dışında açmış olduğu müşavirlik ve ataşelik yetkisi aslında bu koordinasyonun bir sonucudur.

BAŞKAN – Düsseldorf'da...

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yani biz Başkanlık kurulduğu zaman -ifade etmişim- ilk gündeme aldığımız konu buydu. Bu çerçevede biz çalışmaya başladık ve bu ihtiyacı ortaya koyacak ve yapılması gerekenlerle ilgili 13 adım planlamıştık. Bunlardan birisi de tabii ki yurt dışında vatandaşlarımıza hizmet edecek,

aile danışmanlıklarının oluşturulması. Fakat burada tercihimiz, demin de ifade ettim, orada yetişen gençlerden ve orada eğitimini almış, o sistemi de tanıyan ama Türkiye'yi de tanıyan kişilerin istihdam edilmesi.

BAŞKAN – Mesela, biz, Düsseldorf'taki o yeri görmeliyiz. Yani tercihinde orada başlayan yapı, kurulan sistem sağlıklı kurulduysa, başladıysa bu söylediğiniz bütün sorulara cevap verecektir. Yani ziyaret odaklarından bir tanesi bu olmalı mesela.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – KPSS'deki değişiklik o yüzden önemli yani.

BAŞKAN – Aile Bakanlığı ataşeliği.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Personel doğru bir tespit.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Sadece orada mı var ataşelik?

BAŞKAN – Şu an ilk kuruldu, yeni kuruldu.

Yurt Dışı Türkler kaç yılında başlamıştı?

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Daha yeni, 2013'de bu kanun çıktı. Bu da bizlerin Yurt Dışı Türkler Başkanlığının yapmış olduğu çalışma sonrasında Aile Bakanlığının bu kanunla yurt dışı teşkilatı oluşturuldu 2013'te. Geçici olarak Berlin'de bir müşavir vardı, şimdi ataşe atandı Düsseldorf'a.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Neye bağlı?

BAŞKAN – Aile Bakanlığına bağlı.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Aile Bakanlığının ataşesi atandı.

BAŞKAN – Bu ilk, daha bir buçuk aylık.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Aslında Sayın Başkanım, yurt dışı aile, TİKA şunlar bunlar... Aslında bunlarla ilgili bence ayrı bir bakanlığın kurulması çok elzem. Yurt dışı akraba bakanlığı diye...

BAŞKAN – Belki süreç zamanla ona doğru gidecek.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani bir çok birimde ayrı ayrı yapılanmalar var, bunların koordinasyonu bile... Yani bu işler elçiliklere, ataşeliklere bırakılacak...

BAŞKAN – Bırakılmayacak...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Aslında Avrupa Birliği adı altında böyle bir bakanlığın...

BAŞKAN – AB Bakanlığına sorduk, iki tane...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Biraz teknik çalışıyor ama

BAŞKAN – Evet, mevzuat ağırlıklı çalışıyor. Uyum yasaları çerçevesinde...

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bununla sınırlandırırsak Avrupa Birliğiyle yurt dışında diğer Türkleri ihmal ederiz.

BAŞKAN – Ama 2 tane başlığı var. Biz ona baktık...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Ve akraba toplulukları da çok geniş bir kavram. Yani sadece...

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Sadece "Avrupa Birliği" dersek o zaman diğer vatandaşlar için...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Yok, hayır, bütün yurt dışındaki çünkü şu an için en uygun gözükten. Mevzuatlara da çok hâkimler onlar.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Bunlarla ilgilenmek lazım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Biraz mevzuatla ilgili...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Dünyada Türklerin yaşamadığı bir ülke yok herhâlde.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bizim tanımımız çok geniş.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Avrupa Birliği Bakanlığından bizim dinleyeceğimiz vardı değil mi?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Danışırız, onlara da.

BAŞKAN – “Sivil toplum kuruluşları halkla ilişkiler” diye bir başlık ama orası “Konumumuzun dışında bizim sorumluluklarımız.” dedi ama ben yine de hele şu söylediklerimiz... Oradakileri dinlemek isteriz.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Bunu temellendirebilirsek bence komisyona teklif olarak bunun sunulması...

BAŞKAN – AB’ye mi?

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Hayır, bir bakanlık kurulması...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bakanlık çok geniş kapsamlı gibi olur, o çok mümkün değil de.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Temellendirebilirsek yani.

BAŞKAN – O değil de.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Ben o noktayla ilgili geçmişte bir örnek verebilir miyim, müsaadenizle?

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Bey.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – 22’nci Dönemde yurt dışındaki vatandaşların sorunlarını araştırmak üzere bir komisyon kurulmuş. Tabii, biz o zaman yoktuk henüz ama, 2003’te. Bu komisyonun raporu var zaten. Başkanı da Said Yazıcıoğlu kendisiydi. Bu komisyon raporunun sonuç kısmında şöyle bir hüküm vardı: “Yurt dışındaki vatandaşlara yönelik hizmetleri tek merkezden yönetmek, koordine etmek üzere bir kurum kurulması.” Yurt Dışı Türkler Başkanlığının kuruluş sürecinde de bu dayanak maddesi olarak kanunda biz bunu mesela değerlendirmiştik, ki kalkınma planlarında da var bu. Mesela, bu anlamda o komisyonun sonuç raporundaki bu ifade buraya bir katkı sağlamıştı kuruluşunda.

BAŞKAN – 2003 yani yedi yıl.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Ki biz 2009’da kanunu hazırlamaya başlamıştık.

BAŞKAN – Yani evet.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir çok şeyde aslında bir başlangıç var ama yani geç kalınlık çıkıyor karşımıza. Şu, Yurt Dışı Vatandaşları Danışma Kurulu aslında bu görevi yapacak.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Burada zaten yani yapması gerek.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tamam, işte, bu koordinasyonu, böyle bir sorumluluğu yok mu?

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Var.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tamam.

KÖSE – Fakat biraz daha yetkileri... Demin sayın vekilimin ifade ettiği üzere farklı kurumlar altında olan çalışmalarını koordine etmek biraz da zahmetli da bir süreçtir.

Özellikle asli işi mesela, Millî Eğitim Bakanlığı yurt dışı eğitim müşavirlikleri var ama 1 milyon personeli var Türkiye’de, 20 milyon öğrencisi var, yurt dışında 1.500 öğretmen görevli, asli işi burası tali işi dışıdır. Aile Bakanlığı için de bu geçerli. Bazı ülkeler diaspora bakanlıkları çok daha geniş yapılanmıştır veya diaspora müsteşarlıkları. Mesela Hindistan’ın diaspora bakanlığı müstakildir ve yetkileri çok daha geniştir. Bazı ülkeler merkezi müsteşarlık olarak kurulmuştur, uygulamayı da birçok anlamda kendi bünyesine almıştır ve asli iş olarak bakıldığı zaman daha hızlı ve daha sağlıklı gidebiliyor. Belki, 22’nci Dönemdeki komisyonun çalışmaları sonucu böyle bir kurum kuruldu, Hükümetin öncelikleri arasında da yer aldı, bu dönemde de belki bu Komisyon çalışmaları hükümet programı çerçevesinde yeni bir revize alt yapılabilir.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Hatta Başbakanlığa bağlı ya da.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Dışişleri Bakanlığı bünyesinde böyle bir müdürlükler var yani.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Dışişleri Bakanlığının bünyesinde Konsolosluk İşleri Genel Müdürlüğü var. Konsolosluk İşleri Genel Müdürlüğünün bünyesinde genel müdür yardımcılığının uhdesinde yurt dışı vatandaşlarla ilgili var ama daha çok bir iletişim.

BAŞKAN – Bürokratik, diplomatik işlerde.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Evet.

BAŞKAN – Anladım.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Daha çok konsolosluk hizmetleri var.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ya, aslında birçok bakanlığın adı altında var ama hepsinin görev alanı çok farklıymış.

BAŞKAN – Bizim seçim beyannamemizde şöyle: “Üniversiteler bünyesinde diaspora araştırma enstitülerinin kurulması ve geliştirilmesini destekleyeceğiz.”

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Bir madde daha var: “TÜBİTAK’lı araştırma merkezlerinin...”

BAŞKAN – Evet, bir altında da TÜBİTAK...

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Hükümet programında da var.

BAŞKAN – TÜBİTAK da var. Yani kısmen buna doğru gidiyor. Bu dönem biraz daha şey olacak.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Koordinasyonla ilgili Hükümet programında bir madde daha var Sayın Başkanım. Koordinasyonun etkin hâle getirilmesi...

BAŞKAN – Yani, dediğimiz gibi, bu döneme biraz daha farklı bakıyoruz. Birincisi: Vatandaşlarımız oy kullanmaya da başladı, hiç yoktu. Artık, ülkemizin idaresi konusunda da seçici ve seçmen...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Parlamentoda bir temsilcileri olması noktasında...

BAŞKAN – Tabii, bizim temsilcimiz Mustafa Yeneroğlu, mesela, Almanya’dan ve tamamen çalışmaları bu yönde. Dolayısıyla, dört yıl, beş yıl sonra inşallah başka şeyleri konuşuyor olacağız.

Evet, tamamlayalım.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Son slayt.

İlgili ülkeler tarafından evlilik yoluyla gelen eğitimli gençlere bir fırsat olarak değerlendirilerek bu kimselerin ülkeye uyumu, iş hayatına entegrasyonu, istihdamı konusunda kapsamlı çalışmalar yapılması gerekmektedir. Özellikle evlilik yoluyla gelip de meslek diplomalarını tanıtamayanlar ciddi anlamda zorluk yaşamaktadırlar. Yani, burada doktor, mühendis, sosyal bilimci, orada taksici, dönerci oluyor bu ülkelerdeki gerekli uygulama yapılmadığı için, denklik süreçleriyle ilgili istihdamda yaşanan sorunlardan dolayı.

Türk STK'lar tarafından bu kişilerin uyumunu ve katılımını sağlayacak gerçekçi projelerin hayata geçirilmesi... Bu alanda yapılmış araştırma verilerini -tekrar yine aynı konu- burada tekrar etmişiz. Evlilik yoluyla gelenlere geldikleri andan itibaren neyle karşılaşacaklarına dönük danışmanlık hizmeti verilmesi ve bu tecrübelerin kültür etkileşiminin bu konuda kısa sürede aşılmasına yönelik çalışmalar yapılması yapılması.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Genelde kulaktan dolma bilgilerle, işte, akrabasından, çevresinden aldığı bilgilerle değil mi? Yani, ülke hakkında da bilgisi olmuyor.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Tabii.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyoruz, bitti herhâlde.

Yani, fırsat eşitliği veya eşitsizliği anlamında spesifik meselelere bakabilirsek bunun sürece bir katkısı olur mu acaba? Yani, bunun bir temellendirmesi olabilir. Şimdi, şöyle: Eşit şartlarda vatandaş Alman kadınıyla vatandaş olmayan Türk kadını arasında uygun yasal mevzuat çerçevesinde fırsat eşitsizliği var mı, yok mu? Bunu da bence spesifik olarak belirlememiz gerekir diye düşünüyorum yani bunun bir gerekçesi olur, bu dillendirildiği zaman ikili görüşmelerde, işte, diplomatik çevrelerde, mutlaka bir karşılık bulacağımı düşünüyorum ben. Çünkü, Alman Hükümeti de ya da Avrupa hükümetleri de sonuçta bu sözleşmelerle bağlı, birçok sözleşmeye de imza atmış durumdadır şu anda. Yani, bizim onları da bir gözlemlememiz gerekir diye düşünüyorum. Türk yasalarını nasıl taramışsa komisyon, işte, belli başlı yasalar yani hepsi olmaz da belki, işte, belli başlı yasalar... Çalışma hakkı çok evrensel. Türk kadınlarının engelli olduğu yani çalışmadığı alanlar var mı? Varsa bunun sebepleri nedir? Yani, bunları bizim yasal mevzuatımızdan mı karşıladınız? Mesela, siz dediniz ki: “Üniversite diplomaları geçerli değil.” Bunun gerekçesi bizim iç yasal mevzuatımız mı ya da Alman ya da işte Avrupa...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, yani bir veri yok şu an elimizde?

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yasal şeyler var elimizde.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Mesela, ben zamanında Alman Üniversitesine kaydolmak için gittim. Adam bizim aldığımız derslere baktı “Çok gereksiz ders almışsınız ama gerekli dersleri almamışsınız. Mesela, sosyoloji okunmak zorunda bir hukuk mevzuatında yani biz sosyoloji okumayana burada diploma vermeyiz. Burada ek derslerle tamamlayacaksınız.” dedi. Bu çok basit şeyler. Mesela, o müfredata girse belli oranda belki o mesele çözülecek eğer dil çözülmüş ise. Yani, dil başlı başına zaten...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Yani, kabul etmeme gerekçesi neyse YÖK bunu halletmiş olsa yani özellikle...

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani, iç mevzuat mı, dış mevzuat mı?

KÖSE – İki taraflı da var onlarla ilgili.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Yani, bunlara çözüm bulunabilir aslında. Bunlar, araştırma komisyonları çalışıyor, ondan sonra işte sonuç kısmına çok yansımıyor herhâlde. Ondan sonra hep aynı şeyleri konuşuyoruz.

BAŞKAN – Biz raporumuza bunları öneri olarak...

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Ayrımcılıkla ilgili şunu ifade edebilirim yani hangi alanlarda hangi tarz ayrımcılıklar olduğuna dair bir özet rapor iletebilirim, böyle bir çalışmamız var ama detaylı olarak da çalışıyoruz. Şu anda İnsan Hakları Komisyonu da Mecliste alt komisyon kurdu özellikle İslam karşıtlığı kaynaklı ayrımcılıkların nedenlerini araştırmaya yönelik.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – O da başlı başına ayrı bir sorun zaten.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – İnsan haklarını zaten temelde etkileyen hususlar. İnsan Hakları Komisyonunun da böyle bir alt komisyonu var, bu çalışmalar birbirini tamamlar. Biz de eğitim hayatında, iş hayatında bütün bu bahsettiğimiz alanlardaki yaşanan muhtemel ayrımcılıklarla ilgili başlıkları iletiriz. Bunlar var elimizde.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben çıkabilir miyim izninizle?

BAŞKAN – Elbette.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum güzel...

BAŞKAN – Şunu netleştirip çıkalım: Biz cuma, pazartesi ve çarşamba günlerine kalan kurumlarla ilgili görüşme aldık. Yani, bu heyet eğer kabul ederse bir daha seçim bölgelerimizden zaman alıp pazartesi cumaları yapmayalım diye. Sibel Hanım'ın önerisi bu cuma dokuz buçuğa alabilirsek... Bugün on yaptık, hem başlangıç hem o ara şeye geldi. Dokuz buçuk uygun olur ve lütfen saate riayet edelim çünkü sunumlar genelde yarım saat oluyor. O yüzden arkasından soru-cevap olur, o zamana kadar tamamlamış oluruz, iyi bir yol alırız.

Ben teşekkür ediyorum Sibel Hanım'a da.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben de çok teşekkür ediyorum. Özellikle sunumu gerçekleştirdiniz, gayet iyi yol kat ediyoruz bence, en azından bilgiler ediniyoruz ne durumdayız diye.

BAŞKAN – İnsan hakları raporunu da alabilirsiniz. Aldınız değil mi?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet aldım onu Nezihe Hanım'dan.

BAŞKAN – Tamam, gayet güzel.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – İzninizle ben Genel Kurula iniyorum.

İyi çalışmalar, görüşmek dileğiyle.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Nuri Bey, buyurun.

NURİ OKUTAN (Isparta) – Sayın Başkanım, ben de bir iki konuda katkıda bulunmak isterim.

Bizim Komisyonumuzun esas amacı yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın kadın-erkek fırsat eşitliği adına sorunlarını tespit etmek ve bu bağlamda da ailenin ele alınmasını sağlamak. Konu, tabii, bilhassa böyle bilgiler filan alırken ister istemez işte diasporanın belli yerlerde toplanmasına kadar, yurt dışındaki akraba topluluklarımız dâhil, Türk vatandaşlar dâhil herkesin diğer sorunlarına kadar sarkıyor. Bence biz ağırlıklı olarak iki konuya kilitlenmeliyiz ve ısrarla yoğunlaşmamızı bu alanda tutmalıyız. Birincisi: Bu yurt dışındaki vatandaşlarımızın orada -Komisyonun kuruluş amacına uygun

olarak- fırsat eşitliği açısından hangi sorunları var, bunların tespiti ve Türkiye’de de bu konuda ne yapılabilir, bunlara yoğunlaşmak. Bence ikincisi de önemli. Yurt dışında nasıl yapıyorlar bu işi? Onlar kadın-erkek fırsat eşitliği adına hangi yordemler? Buradan da oradaki uygulamaları da görerek belki Türkiye’ye taşıyabileceğimiz, model olarak faydalanabileceğimiz yapıları görmek isteriz. Bence iki alana daha çok yoğunlaşmalıyız. Diğer hususlarda devletin reflekslerini de hissederek söylüyorum.

Tabii, bu diaspora, Yurt Dışı Akraba Topluluklarını, TİKA’yı filan da dinleyeceğiz; bunların aslında dış politikanın, devletin başka kurumlarının da uzun süre tartıştığı ve bir politika şeklinde belirlendiğini düşünüyorum. Yani, sadece fırsat eşitliği açısından değil, belki başka dengeleri de işin içine alan sorunları onu da... Bizim bu arada bir fikir belirtmemize bir engel yok tabii ama biz esas yoğunluğumuzu kendi görev alanlarımıza göre yapmalıyız.

Burada Sayın Başkanımız bir şeyde bulundu, esas orada daha verimli olabilmek için hangi ülkeleri baz alacağız, o önemli. Burada bir üçlü yapıdan bahsedildi; yukarıda İskandinav ülkeleri vesaire falan gibi, özellikle Almanya’nın merkez alındığı, işte, Avusturya ve İsviçre’yi de belki içine alan bir grup ve diğerleri şeklinde. İngiliz, eskiden Anglosakson mu...

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – İngilizce konuşan ülkeler. Francophone ve Benelüks dedğimiz o hat, İskandinav ve şey...

NURİ OKUTAN (Isparta) – Hatta, belki bizi daha çok ilgilendiren, işte, Kosova gibi, Bosna-Hersek gibi, Balkanlarda, oralarda da ciddi sorunlar var. Onların da ayrı bir grup olarak ele alınmasında fayda var diye düşünüyorum.

Ben dinlediğiniz için de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Başkan, buyurun.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Teşekkür ediyorum.

Netice itibarıyla, tabii, vatandaşlarımızın yüzde 95’i bu 20-21 ülkede yaşıyor. Balkanlarda da artık, bir kitle oluşuyor. Yani, 40-50 bin civarında Balkanlarda -merkezi Bulgaristan olarak ele alacağımız- bir nüfus var, Bulgaristan ve Romanya daha çoğunluklu. Özellikle, orada daha çok yerli evliler ve bekârlar, öğrenci ya da çalışan... Özellikle Romanya ve Bulgaristan’da çifte vatandaşlığı olanlar, yerlilerle de evlenmiş olanlar var. Orta Asya’da da Kazakistan, Azerbaycan’da biraz daha nüfus oluşmaya başladı. Rusya’da var yani bu rakamı Rusya’da 30 binler diye tahmin ediyoruz. Bizim tahminimiz o yönde. Diğerleri dağınık bir şekilde diğer ülkelerde.

BAŞKAN – Kafkaslarda ağırlıklı Rusya, Kazakistan ve Azerbaycan’da.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Azerbaycan, Kazakistan’da 10-15 bin, 20 bin civarında değişmekte. Orta Doğu’da Suud’da ciddi bir nüfus var. Özellikle, çalışan olarak güney kesimden Hatay, Mardin, buralardan yerleşmiş 80 bin ile 100 bin arası olduğunu söylüyorlar. Tabii, Suud’da en zor kısım şey almak. Bizim Millî Eğitim Bakanlığının 8 tane okulu var Suudi Arabistan’da, buradan hesap edebilirsiniz. Buralarda da var ancak yoğunluk, dediğim gibi, diğer ülkelerde. Bunların da gündemi, sorunları var, yok değil.

YASAMA UZMANI NEZİHE FAZİLET – Başkanım, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Tabii, buyur.

YASAMA UZMANI NEZİHE FAZİLET – Özellikle bu Bulgaristan ve Romanya’da, Türkiye’den şimdi giden değil de yani hakikaten diaspora olan, kalıntı olan insanlardan, Türklerden bahsedecek olursak Romanya’da mesela Köstence’de yaşayanlar gibi, onlara yönelik özel bir çalışma var mı? Bizim çalışma genelde Avrupa’daki gurbetçi Türkler dediğimiz ekseninde ilerliyor daha çok ama hani bu anlamda da özel sunabileceğimiz veri, rapor gibi bir şey var mı acaba elinizde?

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET

KÖSE – Biz tabii vatandaş eksenli gittiğimiz için Başkanlığın üç görev alanı var. Bizim diasporamız diye tanımladığımız zaman birinci başlık, birinci halka, özellikle, vatandaş olan, vatandaşlıktan çıksa dahi son yıllarda buradan göç etmiş kişiler. Bunlar ağırlıklı olarak 1960 sonrası ama 1950’lerden beri var.

İkinci halka ise tarihsel anlamda bir oluşumla, işte, Balkanlarda çekildiğiniz yerlerden, Orta Asya’dan, farklı ülkelerden tarihî ya da kültürel diaspora diye ifade edebileceğiniz literatürdeki anlamı itibarıyla, bizim de Türkiye’de soydaş ve akraba topluluklar dediğimiz topluluklar. Bunlar, dil veya din bağı üzerinden kurulan bir ilişki.

Şimdi, Balkanlarda, Bulgaristan’da 1,5 milyona kadar çıkan bir nüfus; işte, 700-800 bini Türk, diğerleri de tartışmalı, Pomakların ve şeylerin Türk olduğunu söyleyenler var ama Türk ve Müslüman topluluk 1,3-1,5 milyon civarında. Romanya’da ise bu rakam 75 bin civarında, Köstence, Dobruca, o taraflarda öyle tahmin ediyorum o civarda olması lazım. Bunlar ikinci başlıktır hani bizim çalışma alanlarımızda var ancak bu Komisyonun çalışması yurt dışı vatandaşlarla ilgili olduğu için onlar tamamen artık oranın vatandaşı, Türkiye’yle ilgili vatandaşlıkları yok ama bizim ilgi alanımızda, bunu da söyleyebilirim.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Yurt dışında ne kadar Kürt kökenli vatandaşımız var, o konuyla ilgili bir bilgi var mı?

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Yani, şöyle söyleyeyim: Biz demografik olarak incelediğimizde, nüfusa kayıtlı olduğu iller bazında baktığımızda yüzde 30-35 civarı İç Anadolu’dan; geri kalan yüzde 40-45’i Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz civarından; yüzde 15 falan Doğu, Güneydoğu. O civardadır.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Yüzde 15...

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Tabii, tabii. O civardadır.

Ama, tabii, İstanbul, Adana, Mersin gibi yerlerden olanların da bir kısmı, orası düşünülebilir... Bunu seçim sonuçlarına da bakarak anlayabiliriz yani çok şey değil. İsviçre merkezdedir yoğunluk, İsviçre’deki tablo... Ki İsviçre’deki göçmen Türk nüfusu 130 bin civarında, bunların 1980 ve 1990 sonrası oluşmaları büyük bir oranda iltica yoluyla... İsviçre, PKK’yı terör örgütü olarak kabul etmiyor.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Yurt dışındakilerin hepsi yani oy oranlarında Kürtlerin hepsi zaten HDP’ye oy vermiyor, dolayısıyla oradan o sonucu çıkartamayabiliriz.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – O anlamda değil. Yani, şey olarak söyleyeyim: İsviçre İskandinav ama demografi yüzde 15’i geçmiyor doğu, güneydoğu, bizdeki nüfusa kayıtlı olduğu yer anlamında.

BAŞKAN – Ülkenin tavrı önemli ama İsviçre PKK’yı... Fransa’da da çoktur mesela.

Çok teşekkür ederiz Mehmet Bey.

YURT DIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET KÖSE – Rica ederiz.

BAŞKAN – Uzman Arkadaş Elif Hanım bizimle olacak cuma, pazartesi ve çarşamba, diğer günler tabii kurumunuzda, biz Nezih Fazilet Hanım’la birlikte inşallah irtibatlı olacağız.

Çok teşekkürler.

Cuma görüşmek üzere inşallah.

Kapanma Saati: 13.01